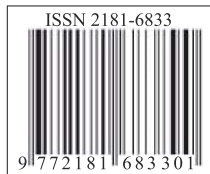

PEDAGOGIK MAHORAT

MS
2022

PEDAGOGIK MAHORAT

Ilmiy-nazariy va metodik jurnal

Maxsus son

Jurnal 2001-yildan chiqa boshlagan

Buxoro – 2022

MUNDARIJA

Baxtiyor ADIZOV. Oliy ta'lim muassasalari talabalarida ijtimoiy faollikni rivojlantirishning pedagogik-psixologik xususiyatlari	7
Ширинбой ОЛИМОВ, Юлдуз САИДОВА. Талабалар маънавиятини ривожлантиришнинг йўналишлари	10
Bolta XODJAYEV. Shaxs ijtimoiylashuvida fuqarolik madaniyati muhim pedagogik omil sifatida	16
Нодира МУСАЕВА, Нафиса МУСАЕВА. Разработка теоретических основ технологии неразрывности обучения основанной на педагогической таксономии	20
Baxshillo UMAROV. Yoshlarda yangicha dunyoqarashni shakllantirishda sharq allomalari merosidan foydalanish imkoniyatlari	24
Кобилжон АБДУЛЛАЕВ. Приоритетные направления государственной образовательной политики в сфере дошкольного образования.....	28
Shabon FARMONOVA. Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini ijodiy faoliyatga tayyorlashning pedagogik imkoniyatlari	31
Гулия ХАБИБОВА. Функция махаллы в современном обществе Узбекистана	36
O'lmas QURBONOVA. Pedagogik fikrlar taraqqiyotining ayrim masalalari	39
Manzura OCHILOVA. O'quvchilarning ma'naviy barkamol shaxs bo'lib shakllanishida al- Buxoriy ta'limotining o'rni	42
Bobomurod JURAYEV. Abushakur Balxiyning "Ofarinnoma" asarida ma'naviy-axloqiy tarbiya masalalari.....	45
Gulchehra IZBULLAYEVA. Didaktik asarlarda do'stlik munosabati va uning yoshlar tarbiyasidagi o'rni	49
Nargiza BAXRIYEVA. Maktabgacha yoshdagi bolalarning ijtimoiy-hissiy rivojlanlik dinamikasi	54
Dildora TOSHEVA. Boshlang'ich sinf o'quvchilarini ekologik tarbiyalashda tabiiy fanining o'rni va ahamiyati.....	59
Olimjon AHMADOV. Taraqqiyparvarlarning Buxoroda ta'lim-tarbiya tizimini isloh qilishga qaratilgan g'oya va qarashlari	63
Oybek ORTIQOV. Ma'naviy-ma'rifiy ishlar jarayonida talabalarda mafkuraviy immunitetni rivojlantirish pedagogik muammo sifatida.....	66
Matluba XOJIYEVA. Abu Rayhon Beruniyning axloqiy qarashlari	70
Nigina ISMATOVA. Yoshlarni oilada ma'naviy-axloqiy tarbiyalashda milliy qadriyatlardan foydalanish usul va vositalari	76
Lola ELIBOYEVA. Bo'lajak o'qituvchilarni ijodiy faoliyatga tayyorlashning pedagogik asoslari	80
Feruza RAMAZONOVA. Bo'lajak o'qituvchilarni tayyorlashda kasbiy e'tiqod tuyg'usini shakllantirish imkoniyatlari	86
Ma'rifat UMUROVA. Bo'lajak o'qituvchilar ma'naviy madaniyatini rivojlantirishda milliy merosning o'rni	89
Nilufar RAXIMOVA. Tasavvuf ta'limotining tarbiyaviy ahamiyati	93
Mirjon AMONOV. O'quvchilarda fuqarolik pozitsiyasini shakllantirishning omillari va mezonlari.....	96

**BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARINI EKOLOGIK TARBİYALASHDA TABIIY
FANINING O'RNI VA AHAMIYATI**

Maqolada atrofimizdagi olam darslari orqali o'quvchi yoshlarni ekologik tarbiyalash metodlari va metodik ta'minoti, o'quvchi yoshlarning tayanch kompetensiyalarini shakllantirish yo'llari, Science milliy dasturida tabiiy fanlarni o'qitish nazariyasi haqida ma'lumot berib o'tilgan.

Kalit so'zlar: *Talim prinsiplari, davlat ta'lim standarti, ekologik tarbiya, atrofimizdagi olam, Science milliy dastur, milliy qadriyat, ekologik madaniyat. kompetensiya.*

В статье представлена информация о методах и методическом обеспечении экологического воспитания школьников через уроки окружающего мира, способах формирования базовых компетенций учащихся, теории обучения естественных наук в национальной программе «Science».

Ключевые слова: *Принципы образования, государственный образовательный стандарт, экологическое воспитание, окружающий мир, национальная программа «Science», национальные ценности, экологическая культура, компетентность.*

The article provides information on the methods and methodological support of environmental education of students through the lessons of the world around us, ways to form the basic competencies of students, the theory of teaching natural sciences in the national program Science.

Key words: *Principles of education, state educational standard, environmental education, the world around us, Science national program, national values, ecological culture, competence.*

“Maktab muammosiga birinchi darajali masala deb qarashimiz lozim. Maktab – faqatgina ta'lim beradigan maskan emas, barchamiz uchun yuksak ma'naviyat beshigiga, farzandlarimizni bolalikdan boshlab kasbga o'rgatuvchi dargohga aylanishi zarur.”- Sh.M. Mirziyoyev [1].

Hammamizga ma'lumki, ta'lim samaradorligini oshirish jamiyatimizda bo'layotgan tub islohatlarning muhim omili ekanligi. Bugungi kunda O'zbekiston Respublikasida barcha sohalar singari ta'lim sohasida ham davlat va hukumat tomonidan bir qancha ijobiy va samarali ishlar amalga oshirildi. Ayniqsa xalq ta'lim tizimida bo'layotgan yangiliklar va islohotlar bunga yorqin misoldir. Umumta'lim maktablarida ta'limni isloh qilish ta'lim jarayonini mazmunli tashkil etish, ta'lim metodlarini zamon talabiga javob beradigan vositalar uyg'unligida qo'llash, yoshlarning kreativlik kompetensiyasini osirish, milliy mafkurasini mustahkamlash, milliy qadriyatlar ruhida tarbiyalash orqali amalga oshiriladi.

Umumta'lim maktablarida faoliyat yuritayotgan har bir pedagog, yoshlarni o'zi ta'lim berayotgan faniga nisbatan mehr- muhabbatini oshirishi, o'sha sohani puxta o'rganishi va o'zi mustaqil shu sohada ijodiy ishlarni amalga oshiruvchi (ixtirochi, yaratuvchi, innovatsion g'oyalarni yaratuvchisi sifatida tarbiyalamog'i lozimdir. Bugun bizning yoshlar jahonda barcha sohalar singari ta'lim sohasida ham o'z so'zini ayta olyabdi. Birgina misol sifatida mana bir necha yildan biyon matematika sohasida xalqaro matematika fan olimpiadalarida nufuzli o'rnlarni egallab kelayotgan O'zbek yoshlari mamlakatimizda preidentimiz ta'kidlaganlaridek “Uchinchi renesans”ni yarata oladilar. Faqatgina biz mana shunday yoshlar safini kengaytirmog'imiz, ularga o'ziga nisbatan ishonchni yuqori qilib tarbiyalamog'imiz, vatan ravnaqi, xalq farovonligi uchun xizmat qiladigan komil inson shaxsini shakllantirmog'imiz lozimdir. Buning uchun biz pedagoglar ta'limda innovatsion metodlarni qo'llamog'imiz, shaxsga yo'naltirilgan ta'lim metodlarini to'g'ri tashkil etmog'imiz lozim. Zero prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev ta'kidlaganlaridek “Maktabda o'qitish metodikasi o'zgarmasa, ta'lim sifati ham, mazmuni ham, muhit ham o'zgarmaydi.

Ta'lim metodlarini fan predmetlari mazmunidan kelib chiqqan holda, ta'lim oluvchining yosh va individual xususiyatlarini inobatga olgan holda, qo'llash ta'lim jarayonida samardorlikni oshiradi.

Umumta'lim maktablarining boshlang'ich sinflarida tabiiy fanlarni o'qitish bugungi kunda aniq fanlarga nisbatan 2 darajali fan sifatida qarab kelinmoqda. Bu esa yoshlarimizning tabiiy bilimlarining fundamental qatlami bo'sh shakllanayotganligidan dalolatdir. Zero atoqli pedagog V.A. Suxomlinskiy «Bolalarga jonim fido» asarida «Men bolalar «Alifbe»ni ochib, birinchi so'zini g'ijjalab o'qishlariga qadar avval dunyodagi eng ajoyib kitob-tabiat kitobini mutolaa etishlarini istardim» deb ta'kidlagan. Bundan shuni anglamoq joizki o'quvchi yoshlarimiz harfni tanib savod chiqarib, matematik savodxonligi oshishi bilan bir

qatorda tabiatni anglamog'i, unga ongli ijobiy ijtimoiy munosabat bildirishni bilmog'i lozim, bir so'z bilan aytganda ekologik ongi va ekologik bilimlari shakllanmog'i joiz.

O'zbekiston Respublikasi qonunlariga muvofiq, umumta'lim fanlarini o'qitishning uzluksizligi va izchilligini ta'minlash, zamonaviy metodologiyasini yaratish, umumiy o'rta va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi davlat ta'lim standartlarini kompetensiyaviy yondashuv asosida takomillashtirish, o'quv-metodik majmualarning yangi avlodini ishlab chiqish bugungi kunning eng muhim vazifalaridan biridir. Shu maqsadda umumta'lim maktablarida ta'lim sifat va samaradorligini yana rivojlantirish uchun Vazirlar mahkamasining 2017-yil 6-aprel 187-son [qaroriga](#) muvofiq Umumiy o'rta ta'limning davlat ta'lim standartlari ishlab chiqildi. Davlat ta'lim standartlariga muvofiq umumiy o'rta va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limida tabiiyot va geografiya fanini o'qitishning asosiy vazifalari:

- o'quvchilarda atrofimizdagi olamga, o'z Vatanga muhabbat hissini uyg'otish,
- tabiatni asrash va muhofaza qilish, nazariy bilimlarini amalda qo'llash malakalarini shakllantirish,
- tabiatni kuzatish, tahlil qilish, ularda milliy va umuminsoniy qadriyatlarini tarkib toptirish hamda ijtimoiy hayot va ta'lim olishni davom ettirishlari uchun zarur bo'lgan bilimlarni egallashi,
- hozirgi zamon talablari, ta'lim sohasidagi jahon andozalari va milliy rivojlanish manfaatlariga mos keladigan tafakkur va bilimlarni egallashi, shu bilan birga ulardan kundalik hayotlarida foydalana olishga o'rgatishdan iborat.

DTSda ko'rsatib o'tilgandek o'quvchilarda tabiiyot va geografiya fanga oid umumiy kompetensiyalar bilan birgalikda tayanch kompetensiyalar shakllantirishi belgilab berilgan va bu kompetensiyalar shakllantirilib boriladi.

Tayanch kompetensiyalar elementlari quyidagilar:

- Kommunikativ kompetensiya:
- Axborotlar bilan ishlash kompetensiyasi: :
- O'zini o'zi rivojlantirish kompetensiyasi:
- Ijtimoiy faol fuqarolik kompetensiyasi:
- Milliy va umummadaniy kompetensiya:
- Matematik savodxonlik, fan va texnika yangiliklaridan xabardor bo'lish hamda foydalanish

kompetensiyasi:

- Tabiiy, ijtimoiy-iqtisodiy jarayon hamda hodisalarni kuzatish, aniqlash, tushunish va tushuntirish kompetensiyasi

- Geografik ob'ektlar, joy nomlarini to'g'ri qo'llay olish kompetensiyasi.
- Globus, geografik atlas va xaritalardan amaliyotda foydalana olish kompetensiyasi.
- Tabiatni muhofaza qilish va ekologik madaniyat kompetensiyasi.

Boshlang'ich sinfda o'tiladigan "Atrofimizdagi olam", "Tabiatshunoslik" fanlarini o'zlashtirishda nazariy bilimlar berish orqali o'quvchilarda dastlabki tayanch kompetensiyalar shakllanadi. Ya'ni ular mavzuga oid ma'lumotlarni gapirib berish, tabiat va uning hodisalarini aytib bera olish, turli manbalarning ma'lumotlaridan foydalana olish, o'ziga zarur ma'lumotlarni o'zlashtira olish, kun tartibiga amal qilish, sportning yoshiga mos turi bilan shug'ullanish, maktabda, ko'chada, jamoat transportida yurish qoidalariga roya qilish, sinfda, maktabda, oilada, mahallada o'tkaziladigan tadbirlarda faol ishtirok etishi, o'zaro munosabatlarida muomala madaniyatga ega bo'lishi, o'zi yashaydigan joy tabiatini bilish; uyi, maktabi, turar joyini qadrlash, milliy bayramlarni bilish va tadbirlarda ishtirok etish kabi ko'nikmalar shakllantiriladi.

Shaxsning axloqiy rivojlanishida tabiat bilan muloqotda bo'lishi katta ahamiyat kasb etadi. Tabiatga mehr qo'yish, uning barcha boyliklarini asrash, muhofaza qilish ekologik tushunchalar shakllanishiga turtki bo'ladi. O'quvchida ekologik tarbiyaga oid tushunchalarni shakllantirishning o'ziga xos hususiyatlari quyidagilardan iborat:

1. Tabiat haqidagi bilimlarni o'zlashtirish xususiyati.
2. Ekologik tarbiyaga oid tushunchalar mazmuni, shakli va hajmining aniqlik hususiyati.
3. O'qituvchining o'quvchida ekologik tarbiyaga oid tushunchalarni shakllantirishda pedagogik mahoratga egalik hususiyati
4. O'quvchida ekologik tarbiyaga oid tushunchalarni shakllantirish davrlari, o'zlashtirish darajalari hamda qiziquvchanlik hususiyati.
5. Ekologik ta'lim - tarbiya uzviyligi.
6. Ekologik va pedagogik omillarning o'zaro aloqadorlik hususiyati.

O'quvchida ekologik tarbiyaga oid tushunchalarni shakllantirishning o'ziga xos hususiyatlari talablar asosida aniqlanadi.

- a) O'quvchilarning yosh hususiyatlarini o'rganish;

b) O'qituvchi va o'quvchining o'zaro munosabatlari asosida ekologik tarbiyaga oid tushunchalarni shakllantirish uchun muhit yaratish;

v) Fanlararo ekologik tarbiyaga oid materiallardan foydalanish.

Biz o'qish, ona tili, odobnoma, tarbiya darslarida o'quvchilarda axloqiy sifatlarni shakllantirishda xalq og'zaki ijodi namunalari bilan foydalanamiz biroq tabiatni tanishtirish unga axloqiy, madaniy jihatdan munosabatda bo'lishda bu boy me'rosimizdan deyarli foydalanmaymiz. Xalq og'zaki ijodi o'quvchi yoshlarning nafaqat nutqini o'stirish, yoki dunyoqarashini oshirishi mumkin, balki jamiyat va tabiat hodisalariga ongli munosabatini shakllantirishga undaydi. Shunday ekan biz bolalarni ekologik tarbiyalashda milliy qadriyatlarimizga tayangan holda "Atrofimizdagi olam" darsligining mazmundorligini boyitish maqsadida xalq og'zaki ijodidan foydalanishimiz zarur. Sababi darsliklarda faqatgina jonli va jonsiz tabiatni, koinotni, o'simliklar va hayvonot olamini nazariy jihatdan o'rgatish dasturlashtirilgan. Shuning uchun ham o'quvchilar faqatgina ularni nazariy jihatdan o'rganadilar.

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ekologik tarbiyaga oid tushunchalarni fanlararo shakllantirish lozim. Fanlar integratsiyasi asosida o'quvchilarga ekologik tarbiya beradigan bo'lsak ularning bilimlari quyidagicha birlashtiriladi.

1. Jonli, jonsiz tabiatning o'zaro aloqadorligi va farqini anglaydilar;

2. Tabiat jismlari va ularning hususiyatlari;

3. Tabiat komponentlari va o'zaro aloqadorligi;

4. Tabiat hodisalari va ularning ta'siri;

5. Koinot va uning Yer sayyorasi bilan aloqadorligi;

6. O'zbekiston tabiati va uni muhofaza qilish;

7. Atrofimizdagi tabiatga oqilona munosabatlarni shakllantirish;

8. Hayvon va o'simliklar ishtirokida mashq va masalalar yechish, rasm va haykalga ishlov berish, ijodiy topshiriq (ularga oid ertak, topishmoq, hikoya va maqollarni o'rganish) va muammoli savollarni hal etishi.

Atrofimizdagi tabiat haqidagi bilimlar o'quvchining har tomonlama kamol topishiga va tarbiyalanishiga o'z ta'sirini ko'rsatadi. Darhaqiqat, yon atrofimizga bizni o'rab turgan ona tabiatimizga qancha mehr qo'ysak, vatanimiz kelajagiga shunchalik g'amxo'rlik qilgan bo'lamiz.

O'quvchilarni tabiat bilan yaqindan tanishtirish sodir bo'layotgan tur xil ekologik hodisalardan voqif qilish bugungi kunda pedagogika nazariyasi va amaliyotida, boshlang'ich ta'limda muhim yo'nalishga aylanmoqda. Bu yer yuzidagi og'ir ekologik vaziyatlarning vujudga kelishi bilan bog'liq. Bunday holatning yuzaga kelish sabablaridan biri aholi katta qismining ekologik savodsizligi va uning tabiatga ta'siri natijasini ko'ra olmasligidir. Shuning uchun ham Yunesko, Yunisef va boshqa tashkilotlar tomonidan sayyoramizda yashovchilarning ekologik ta'limning mazmuni va muddati masalasi ilgari surilmoqda. O'quvchilarning ekologik ta'limida tabiiy ilmiy bilimlarni egallashda eng muhim bosqich boshlang'ich ta'lim hisoblanadi. Boisi, insonning tabiatga, kelajakka munosabati shu davrdan boshlanadi.

Ma'lumki, boshlang'ich sinflarda ekologiya haqida dastlabki tasavvurlarni berishda "Atrofimizdagi olam" darslari asosiy o'quv fani bo'lib, hisoblanadi. Bu o'quv fanlari ekologik madaniyatni shakllantirishda juda muhim ahamiyatga ega. O'quvchilarni tabiat bilan yaqindan tanishtirish, sodir bo'layotgan turli xil ekologik hodisalardan muntazam xabardor qilish maqsadida darslarni noan'anaviy metodlarda tashkillashtirib o'tkazish nihoyatda muhim hisoblanadi. Mening nazarimda, darslarda "Asrang ona tabiatni", "Bir makon-bir oila", "Onajonim tabiat" kabi kichik bellashuvlar va ma'naviy tadbirlar "Ekologik muammo va uning yechimi" mavzusida davra suhbatlarini tashkil qilish ham o'zining ijobiy samarasini berishi aniq. Negaki, noan'anaviy tarzda tashkil qilingan bunday darslar yoki tadbirlar o'quvchilar dunyoqarashini kengayishi va tabiatga bo'lgan munosabatining shakllanishiga yordam beradi. Bundan tashqari darslarni sifat va mazmundorligini oshirishda dars jarayonida interaktiv metodlardan masalan: "O'rtog'ini top", "Issiq kartoshka" "Ko'z boylag'iz", "Bog'bon", "Krasvord", "Rebus" kabi ta'limiy o'yinlardan, "Aqliy hujum", "Nilufar guli", "Venn diagrammasi", "T" sxemasi, "Assisment" "Baliq skillet", "Qanday", "Adolat ko'chasi" kabi grafik organayzer va muammoli usullardan foydalanilsa maqsadga muvofiq bo'ladi.

Yuqoridagi kabi darslarni faqatgina sinfxonasiga o'tkazmasdan, tabiat qo'yniga, maktablarda shakllantirilgan "Jonli tabiat burchagida", bog' va issiqxonalar, shahar markazlarida mavjud bo'lgan hayvonot bog'lariga yoki fermalarda, park va qadamjolariga sayohatlar davomida shakllantirish maqsadga muvofiqdir. Zero, tabiat haqida gapirayotgan o'quvchi o'zi ham tabiatning bir bo'laki ekanligini bevosita his qilishi juda muhim. Ayni shunday darslar jarayonida o'quvchilarda tabiat va inson o'rtasidagi o'zaro bog'liqliklari haqida dastlabki tushunchalar hosil bo'ladi. Darslarni ochiq osmon ostida

o'tkazish o'quvchini atrof olam haqida fikrlarini bir qadar kengaytiradi va boyitadi. Chunki, kitobda o'qigan daraxtning tanasiga qo'l qo'yishi, sur'atini ko'rgan gulning muattar hidini tuyishi yoki qayrilgan butaga tirgovich qo'yishi, iliq nurlari bilan erkalayotgan quyosh taftini tuyishi orqali o'quvchi tabiat bu ona ekanligini to'liq his qiladi. So'zlarimni mashhur pedagoglarning quyidagi fikrlari bilan dalillashim mumkin: "Eng yaxshi mazmun ham o'quvchilarning faoliyatiga qo'shilgandagina ularning ongiga yetib boradi" yana ham oddiyroq qilib aytganda o'quvchi o'qituvchi hikoya qilib berganidan ko'ra o'zi anglab yetgan voqea - hodisalarni ko'proq esda saqlab qoladi. Shu o'rinda "Bir urug' tarixi" hikoyasini esga olishni o'zimga joyiz deb bildim. Xullas bir kuni o'qituvchi guruh o'quvchilarini yig'ib ularni ikki kichik guruhga bo'libdi va ularga bir donadan gul urig'i beribdi shunday debdi: -Sizga bir oy muhlat kimning tubagida gul katta va chiroyli bo'lib o'ssa o'sha guruh g'olib bo'ladi- debdi. Shu kundan boshlab ikkala guruh jamoalari urug'ni parvarish qila boshlabdi unga suv berishibdi ochiq havoda quyosh nuruda qo'yishibdi. Biroq ular qancha parvarish qilmasin gul unib o'smabdi. Kunlardan birida ikkinchi guruh sardori tubagidagi urug'ni almashtirib qo'yibdi. Oradan bir oy o'tib muhlat tugagandan so'ng o'qituvchi ikkala guruh jamoasidan ham gullarini olib kelishini so'rabdi. Birinchi guruhning tubagidagi gul o'smagan, ikkinchi guruhning tubagida esa chiroyli ochilib turgan gul bor edi. Buni ko'rgan o'qituvchi jilmayib "Bu musobaqada birinchi guruh jamoasi g'olib bo'ldi"-dedi. Shunda barcha ikkinchi guruh jamoasi hayratlanib o'qituvchining qaroriga norozilik bildiradi. Shunda o'qituvchi:- "Men ikkala guruhga ham qaynatilgan urug'dan bergandim bu urug' har qancha parvarish qiling ko'karmaydi. Siz g'irromlik qilib urug'ni almashtirgansiz. Shuning uchun bu musobaqada to'g'ri va halol ishlagan jamoa g'olib bo'ladi"-dedi. O'qituvchining bu gapidan so'ng ikkinchi guruh sardori qilgan ishini tan olib guruh jamoasidan va o'qituvchidan kechirim so'rab uyaliq sinf xonasidan chiqib ketadi". Hikoyadan shuni xulosa qiladigan bo'lsak biz o'simliklar olamini nafaqat bilishimiz balki uni qanday ko'paytirishimiz va ularning foydali tomonlarini bilishimiz va ularni bolalarga to'g'ri yetkazishimiz lozim. O'z maqsadi yo'lida insonlar qing'ir ishni qilmasligini bolalarga ham uqtirib o'tish lozim.

Aslida ham o'qituvchilarning vazifasi o'quvchini atrofda bo'layotgan o'zgarishlarni tez va to'g'ri idrok etish va vaziyatga muvofiq xulosa yasashga yo'naltirishdir. Tabiatdagi barcha narsalar giyohdan tortib oddiy zarragacha olib borilgan darslar va mashg'ulotlarni qay darajada samara berayotganini tekshirish uchun o'qituvchi tomonidan turli xil savol - javoblarni ham imkon qadar ko'rgazmali tarzda tashkillashtirishiga bog'liq. Masalan, daraxt tasviri shakllantirilgan ko'rgazmada mevalar shaklidagi kartochkalar orqasida mavzuga oid turli savollar yashiringan bo'ladi. O'quvchilar bu savollarga bog'bon yoki hosilni yig'uvchi dehqon obrazida mevalarni terib oladi va har bir meva ortidagi savollarni guruh jamoasi bilan birgalikda javob berishga harakat qiladi. Aksincha, savolga javob topolmagan guruh a'zosi jamoani tark etadi.

Umuman olganda, tabiiy fanlarni o'qitishda atrofimizdagi olam darsligi didaktik metodlar asosida unchalik boyitilmagan. Yuqorida keltirilgan metod va vositalarni qo'llagan holda uning mazmundorligini boyitsak, o'quvchi-yoshlarning tabiiy fanlarga bo'lgan qiziqishlari yanada ortadi va sciense fani jarayonida o'quvchining mantiqiy fikrlashi, kreativligi shakllantiriladi va TIMSS xalqaro baholash mezonlari asosida bilim, ko'nikma va malakalar rivojlantiriladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning O'qituvchi va murabbiylar kuniga bag'ishlangan tantanali marosimdagi [nutqi](#). 30.09.2020 yil
2. Prezidentning ta'lim sohasidagi muammolar, ularni hal etish va ta'lim sifatini oshirishga bag'ishlangan videoselektor dagi nutqi. 30.10.2020 yil
3. To'xtayev A. Rang-barang olam. – Toshkent: Yozuvchi, 2002. – 48 b.
4. Tabiiyot va geografiya fani o'quv dasturi. T.-2017.